

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF IN DE OMGEVING VAN DE HAZOPWEG EN DE ST. NICOLAASSTRAAT TE BEVEREN (OOST-VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 436

Rapport opgemaakt door: Julie Hagen en Veerle Caelen

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

juni 2017

Dossiernr. 21827.R.01

Aartselaar

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de aanleg van een nieuwe verharding en een nieuwe loods ter hoogte van de Hazopweg nr. 3 en de St. Nicolaasstraat te Beveren.

Deze ingreep in de bodem kadert in een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Het onderzoeksgebied ligt niet in een zone waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt en niet volledig binnen bestaande gabarit lijninfrastructuur. Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in een beschermde archeologische site en niet in een vastgestelde archeologische zone. De perceel oppervlakte is groter dan 3000m² en de geplande bodemingreep overschrijdt 1000m². De aanvrager is niet publiekrechtelijk. Het onderzoeksgebied is niet in woon-of recreatiegebied gelegen. De bodemingreep zal 5000m² overschrijden. Hieruit volgt dat in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan de bouwvergunning, een archeologienota moet worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het onderzoeksgebied was, voordat het in de haven geïncorporeerd werd, gelegen in poldergebied met in het verleden een lage densiteit aan bebouwing.

1.2 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de geplande aanleg van een nieuwe verharding en een loods ter hoogte van de Hazopweg nr. 3 en de St. Nicolaasstraat te Beveren. Het onderzoeksgebied bevindt zich nabij het Waaslandkanaal, net ten zuiden/zuidoosten van het Verrebroekdok en het Zuidelijke Insteekdok. Op het gewestplan is deze zone aangegeven als industriegebieden (1000). Heel de omgeving wordt ingenomen door industrie, namelijk dokken met kaaïen en loodsen. Dit gebied maakte voor de uitbreiding van de haven deel uit van de Beveren Polders op de linkeroever van de Schelde. Het was een erg nat gebied dat vatbaar was voor overstromingen. Desondanks zijn er in de ruimere omgeving verscheidene vindplaatsen uit de steentijd gekend.

In latere perioden werden verschillende nederzettingen opgericht op de randen van de polders. Mogelijk was hier ook sprake van Romeinse activiteit. Voor de middeleeuwen is de aanwezigheid van een motte op de Singelberg gekend. Uit beide perioden zijn tot nog toe echter weinig vindplaatsen gekend ter hoogte van het studiegebied. In de 16de eeuw stond het gebied lange tijd onder water: eerst door overstromingen en vervolgens omdat de dijken omwille van strategische redenen werden doorgestoken. Vanaf de 17de eeuw werden er echter nieuwe dijken opgericht waardoor de polders terug in gebruik genomen konden worden. Vanaf de 18de eeuw bevinden zich verschillende woonkernen in de polders. De rest van het gebied wordt ingenomen door akker- en weiland. Deze situatie bleef waarschijnlijk gedurende lange tijd bestaan.

De omgeving van het studiegebied heeft sinds de 20ste eeuw een duidelijke ontwikkeling doorgemaakt. Vanaf 1960 werd het gebied worden opgenomen binnen de ontwikkelingen van de Antwerpse haven waardoor delen van de polders voorgoed verdwenen. Het studiegebied werd volledig afgegraven en vervolgens opgehoogd met 4m tot 6m baggerzand. Vervolgens werd het studiegebied en zijn omgeving vol gebouwd met havenstructuur: loodsen, magazijnen, dokken,... Er werden op telkens grotere schaal dokken aangelegd, gevolgd door uitbreidingen van aanlegplaatsen, aanpalende toebehoren en infrastructuur.

1.3 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Het potentieel tot kennisvermeerdering bestaat hier voornamelijk uit het aantreffen van dieper liggende structuren en/of vondsten uit de steentijden tot recente tijden die zijn begraven onder de afgegraven en weer opgehoogde gronden.

Dit potentieel is klein:

- De grondmechanische kaarten (zie bijlage) geven aan dat het onderzoeksgebied volledig werd afgegraven en vervolgens terug opgespoten met baggerzand.
- Hoogteprofielen van het huidige landschap geven aan dat het gebied van de haven nog steeds 4 tot 6 meter hoger ligt dan het omliggende terrein.
- De werken reiken tot max. 2m diep maar boringen door het Belgisch Geologisch instituut tonen aan dat het onderzoeksgebied minstens 4m werd opgehoogd.

Bijgevolg kan er geconcludeerd worden dat er een zeker archeologisch potentieel is ter hoogte van het studiegebied, maar dat dit mogelijk reeds vernietigd werd bij de uitbreiding van de haven. Bovendien werd het terrein dermate opgehoogd met baggerzand dat de werken geen bedreiging vormen voor nog eventueel aanwezige archeologische resten. Wanneer deze argumenten worden betrokken bij een kosten-batenanalyse dan wegen de kosten van verder archeologisch onderzoek niet op tegen het geringe potentieel tot kennisvermeerdering. Verder onderzoek valt hier bijgevolg niet te verantwoorden.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het gevoerde bureauonderzoek is naar onze mening volledig als archeologisch vooronderzoek bij aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning voor het onderzoeksgebied aan de Hazopweg nr. 3 en de St. Nicolaasstraat te Beveren.

Op basis van een analyse van landschappelijke, historische, cartografische en archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat de impact van de geplande werkzaamheden op het potentieel aanwezige archeologisch bodemarchief minimaal is. Het potentieel tot kennisvermeerdering is dan ook gering. Een kosten-baten afweging pleit daarom voor het **afzien van verder onderzoek**. Bijgevolg wordt er geen programma van maatregelen opgesteld.

Ondanks de vrijgave van het onderzoeksgebied willen we erop wijzen dat er voor archeologische vondsten een meldingsplicht geldt.